

**ФІНАНСОВИЙ ІНЖИНІРИНГ БАНКУ ЯК ІННОВАЦІЯ НА РИНКУ
ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ**

**Танчак Ярина Андріївна, к. е. н., викладач кафедри фінансів,
Львівський інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»**
Tanchak Yaryna Andriyivna., PhD., Lecturer in finance,
Lviv Institute SHEE "University of Banking", jarunatanchak@mail.ru

Анотація. У статті досліджено поняття фінансового інжинірингу, проаналізовано його роль як банківської інновації на вітчизняному ринку фінансових інвестицій. Крім цього, подано основні методи та продукти фінансового інжинірингу на ринку корпоративних боргових цінних паперів, а також досліджено основні фактори, які впливають на розвиток фінансового інжинірингу.

Ключові слова: фінансовий інжиніринг, банк, інновації, ринок фінансових інвестицій, цінні папери, корпоративні боргові цінні папери.

Для ефективного розвитку вітчизняного ринку фінансових інвестицій вагоме значення має інноваційна діяльність банків, як основних його учасників. На сьогодні банківські установи пропонують таку інновацію як фінансовий інжиніринг.

Оскільки в економіці дане поняття є новим, достатнє його наукове обґрунтування відсутнє. Різні науковці по-різному його трактують. Так, Ю.С. Масленченков під фінансовим інжинірингом розуміє “фінансове забезпечення клієнта з використанням різних банківських продуктів, у тому числі власних банківських фінансових технологій і фінансових інструментів ринку, яке відповідає потребам як клієнта, так і інтересам банку” [3, с. 214].

Найбільш поширене визначення фінансового інжинірингу належить Дж. Фіннерті, який вважав, що фінансовий інжиніринг – це розробка, проектування та реалізація інноваційних фінансових інструментів та процесів, а також творчий пошук нових підходів до вирішення проблем в галузі фінансів [2, с.459].

Проаналізувавши різноманітні трактування даного поняття, на нашу думку, фінансовий інжиніринг допомагає фінансовим установам, зокрема банкам ефективніше та оперативніше реагувати на зміни, які відбуваються в економіці, в світі чи всередині конкретного суб'єкта господарювання.

Фінансовий інжиніринг можна охарактеризувати такими ознаками:

- підконтрольність потребам споживачів. Перш ніж появиться новий продукт (послуга) на ринку, необхідний сформований набір факторів, які формують попит споживачів;
- динамічність. Фінансовий інжиніринг являється поєднанням різноманітних фінансових інструментів та створенням на їх основі нових;
- зростання інтенсивності. Для ефективного функціонування та розвитку, сучасна економічна система потребує появи нових інноваційних фінансових інструментів;
- наслідувальний зв'язок. Кожен фінансовий інструмент є продуктом фінансового інжинірингу.

Зауважимо, що фінансовий інжиніринг охоплює різні сфери життєдіяльності. Однак, найбільша його роль проявляється на ринку банківських послуг, на ринку цінних паперів та на строковому ринку деривативів. В таблиці проаналізовано основні методи фінансового інжинірингу на цих трьох ринках.

Таблиця – Методи фінансового інжинірингу

Фондовий ринок	Ринок банківських послуг	Ринок строкових деривативів
комбінування декількох фінансових інструментів в єдиний продукт або створення структурованих облігацій (наприклад, конвертована облігація, яка надає інвестору опціон чи ф'ючерс на акції емітента або облігації іншого типу)	створення найсприятливіших умов для вільного руху фінансового капіталу як банківського так і його клієнтів	управління терміном обігу цінних паперів застосовуються опціони, які надають право інвестору достроково погасити цінний папір, а емітенту – право викупу інструменту (опціон може бути реалізовано як на певну дату/період часу, незалежно від ринкової кон'юнктури, так й при настанні певних умов, зокрема, досягнення певного рівня прибутковості)
декомпозиція облігації (наприклад, застосування методики «стріппування», за якої основна сума боргу за облігацією обертається на фондовому ринку окремо від купонного доходу за цією ж облігацією)	створення інноваційних банківських продуктів для отримання додаткового прибутку	управління ризиками (прибутковістю) використовують опціони, ф'ючерси та свопи. Наприклад, для хеджування процентного ризику використовуються облігації з плаваючим купоном, валютного – дуальні або індексовані відповідно до курсу валют облігації, ринкового – облігації, прибутковість яких залежить від динаміки фондових індексів або темпів інфляції тощо
поєднання комбінування і декомпозиції, результатом чого є випуск пакетного або синтетичного продукту (наприклад, емісія облігації, яка обертається на фондовому ринку і паралельно випуск опціону–пут на цю облігацію, який обертається окремо та, за своєю суттю, є синтетичною облігацією з можливістю дострокового погашення на вимогу емітента)	диверсифікація банківських ризиків	сегментування ринку цінних паперів, яке залежить, по–перше, від методів фінансового інжинірингу, які застосовуються, а по–друге, від базисного активу похідного фінансового інструменту
	створення пулу спекулятивних операцій для отримання додаткового прибутку при мінімальному ризику	

Джерело: складено автором з використанням джерела [1].

Як бачимо із таблиці, фінансовий інжиніринг в банківській системі використовується для отримання додаткових прибутків від підвищення ефективності банківських продуктів через створення інноваційних фінансових інструментів, які втілюють в собі оптимальне співвідношення між ліквідністю, ризикованістю та прибутковістю. Фінансовий інжиніринг на фондовому ринку застосовується як процес створення нетрадиційних цінних паперів для задоволення специфічних інтересів емітентів та інвесторів, які поля-

гають в отриманні бажаних грошових потоків при оптимальному співвідношенні ризику, прибутковості і ліквідності створеного продукту. А використання фінансового інжинірингу на ринку строкових деривативів необхідне для конструювання таких фінансових інструментів, які забезпечували б максимальний захист від ризиків та надавали можливості для отримання додаткових прибутків.

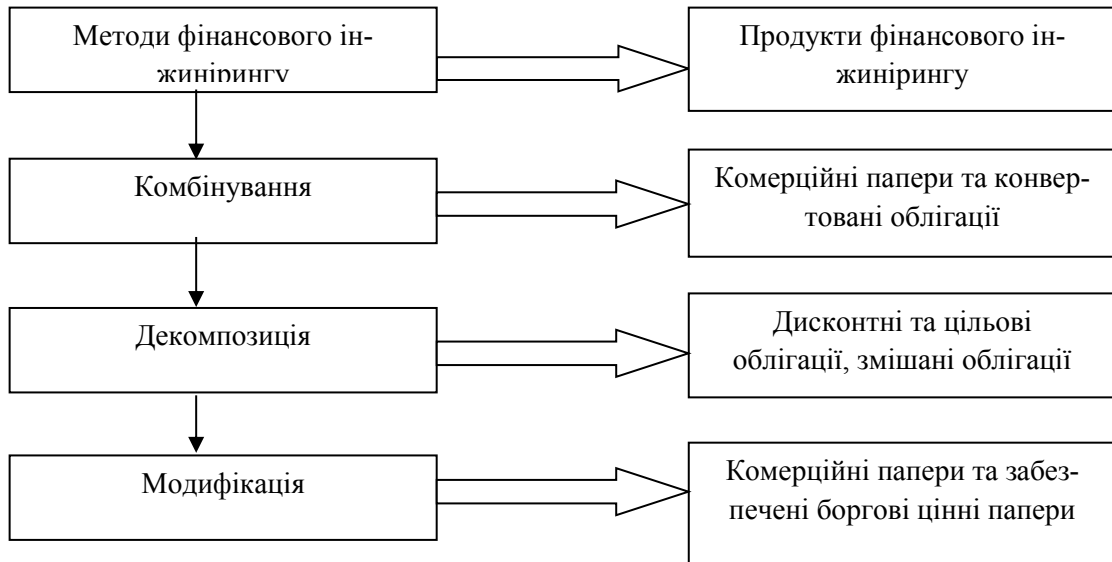

Рисунок – Методи та продукти фінансового інжинірингу на ринку корпоративних боргових цінних паперів

Джерело: складено автором з використанням джерела [4].

Крім цього, варто зауважити, що неабияку роль фінансовий інжиніринг відіграє на ринку корпоративних боргових цінних паперів, адже являє собою безперервний процес створення інноваційних фінансових продуктів на основі використання існуючих боргових інструментів для задоволення потреб інвесторів та емітентів у досягненні відповідного рівня доходності та ліквідності. На рисунку 1 показано за допомогою яких методів фінансового інжинірингу можна отримати нові (інноваційні) продукти на ринку корпоративних облігацій.

Розвиток фінансового інжинірингу зумовлений низкою факторів, які умовно можна поділити на дві групи: екзогенні, що діють ззовні відносно фірми, та ендогенні, що є внутрішніми відносно неї і які вона частково може контролювати. До екзогенних факторів відносять зокрема: мінливість ціни; загальну глобалізацію ринків; податкові асиметрії; досягнення науки і технології; досягнення економічної та фінансової теорії; зміни в регулюючому законодавстві; посилення конкуренції; зниження операційних витрат тощо.

Ендогенні фактори включають в себе такі, як потреби в ліквідності, несхильність акціонерів і менеджерів до ризику, розбіжності в інтересах власників і менеджерів, розрив між високим рівнем професіоналізму керуючих інвестиціями та поверхневим рівнем підготовки старшого персоналу.

Висновок. Із вищесказаного можемо зробити висновок, що на сучасному етапі світова та вітчизняна фінансові системи характеризуються суттєвим дисбалансом економічних процесів, який супроводжується низькою ліквідністю цінних паперів, підвищеним ризиком інвестицій та дефіцитом боргового фінансування. Банківські установи, небанківські фінансово-кредитні інститути, великі корпоративні структури та фондові ринки шукають принципово нові фінансові інструменти, які забезпечували підвищені вимоги щодо доходності, ліквідності, управління ризиками та структурування грошових потоків. Тому, важлива роль у вирішенні цих задач належить фінансовому інжинірингу, основне завдання якого полягає в модернізації фінансових ринків та економічної системи країни.

Список використаної літератури:

1. Горобінська І.В. Фінансовий інжиніринг як інструмент державного регулювання відтворювальних процесів в транспортній галузі/ І.В. Горобінська // Управління проектами, системний аналіз і логістика. –Вип.10, 2012. –С. 57 – 65.
2. Ли Ч. Ф. Финансы корпораций: теория, методы и практика: Пер. с англ. / Ч. Ф. Ли., Дж. И. Финнерти. – М.: ИНФРА–М, 2000. – 686 с.
3. Масленченков Ю. С. Финансовый менеджмент в коммерческом банке: [Технология финансового менеджмента клиента] / Ю.С. Масленченков. – М. : Перспектива, 1997. – 221 с.
4. Сохацька О. М. Фінансовий інжиніринг: навчальний посібник / О.М. Сохацька, Л.В. Гаврилюк–Єнсен, В.М. Олейко. – К.: Кондор, 2011.–660 с.